

**Suomen Ammattikoulutuksen Johtajat
SAJO ry**

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi
Saara Luukkonen @minedu.fi.

Asia: Lausuntopyyntö OKM/60/010/2018 luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamisesta

Suomen Ammattikoulutuksen Johtajat SAJO ry kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta lausua opetus- ja kulttuuriministeriön ammatillisessa perustutkintokoulutuksen opiskelijaksi ottamisen perusteista annetun asetuksen muuttamisesta.

Lausunnon keskeinen sisältö:

Näkemyksemme mukaan uudistukset, jotka mahdollistavat hakijan soveltumattomuuden tunnistamisen SORA-tutkintoihin ennen koulutuksen alkamista ovat kannatettavia. Kannatettavaa on myös hylätyn valintapäätöksen saaneen hakijan uudelleen ohjausvelvoitteen vahvistaminen.

Olemme kuitenkin asetusluonnoksen ja siihen liittyvän muistion perusteella huolissamme opiskelijavalinnan yhdenvertaisuuden heikkenemisestä sekä hakijoiden ja valintapäätöksistä vastaavien viranhaltijoiden oikeusturvasta.

Esitämme, että SORA-tutkintoihin liittyvien haasteiden ratkaisemiseksi kehitetään ensisijaisesti valtakunnallisia SORA-säännöksiä ja niiden toimeenpanoa.

Hakijan hylkääminen pääsy- ja soveltuvuuskokeiden perusteella tulisi mahdollistaa vasta, kun valtakunnalliset tavoitteet ja toimintamallit on määritelty.

Lausunto: Suomen Ammattikoulutuksen Johtajat SAJO ry

Pääsy- ja soveltuvuuskokeiden järjestäminen kaikille hakijoille on raskas ja kallis menetelmä. Myös menetelmän objektiivisuutta on vaikea varmistaa. Siksi tulisi ennen asetuksen hyväksymistä tarkemmin pohtia, mitä pääsy- ja soveltuvuuskokeilla halutaan mitata ja löytyykö sille vaihtoehtoja.

Jos SORA-tutkinnoissa nähdään pääsy- ja soveltuvuuskokeiden järjestäminen tarpeelliseksi, niin kaikilla koulutuksen järjestäjillä tulisi olla käytössään yhtenäiset toimintamallit ja aineistot niiden järjestämiseksi.

Hakijan päättötodistukseen pitäisi lähtökohtaisesti luottaa ja sen tuottamaa tietoa paremmin hyödyntää opiskelijavalinnassa (esim. matematiikan arvosana). Vain hakijat, jotka peruskoulussa eivät ole saavuttaneet keskeisissä oppimäärissä

**Suomen Ammattikoulutuksen Johtajat
SAJO ry**

ydinsisältöihin liittyviä tavoitteita, tulisi kutsua perustaitojen ja oppimisvalmiuksien arviointiin.

Peruskoulun päättötodistuksen tähti-arvosanojen huomioiminen opiskelijavalinnassa vähentäisi tarvetta pääsy- ja soveltuvuuskokeiden järjestämiselle. Tätä uudistusta on odotettu oppilaitoksissa jo pitkään ja se olisi helposti toteutettavissa.

Pääsy- ja soveltuvuuskokeiden ajankohta on soveltuvuuden varmistamisen kannalta huono. Opintojen aloitusvaiheen henkilökohtaistamisen yhteydessä soveltuvuuden arviointi olisi luontevinta ja tehokkainta. Silloin arvioinnista saatavaa tietoa voitaisiin hyödyntää myös henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelmaa laadittaessa.

Uudelleen ohjausvelvollisuus on kannatettavaa ja tärkeää kaikille, jotka jäävät ilman opiskelupaikkaa. Yhteishaun pääsy- ja soveltuvuuskokeen yhteyteen se ei kuitenkaan sovi, koska hakutoiveita ei voi siinä vaiheessa muuttaa ja opiskelijalla on muut hakutoiveet voimassa. Myös uudelleen ohjaus sopii opintojen aloitusvaiheen henkilökohtaistamisen yhteyteen.

Ammatillisen koulutuksen lain mukaan opiskelijaksi ottamisessa on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Tämä on koulutuksen järjestäjälle haastavaa yhteishaun ja jatkuvan haun erilaisuuden vuoksi. Pääsy- ja soveltuvuuskokeet tulisi toteuttaa yhtenevällä tavalla sekä yhteishaussa että jatkuvassa haussa.

Koulutustakuun myötä opiskelijoiden heterogeenisuus on lisääntynyt ja vääriä koulutusvalintoja tulee enemmän. Tämä haastaa kehittämään pedagogiikkaa, ohjausta ja tukea. Näkemyksemme mukaan karsivat pääsy- ja soveltuvuuskokeet eivät lähtökohtaisesti vastaa yhteishaun tarkoitukseen.

Ammatinvalinnanohjauksen ja ohjauksen osuvuuden kannalta on tärkeää, että opiskelijavalintaan liittyvät prosessit ovat kuvattuna valtakunnallisesti mahdollisimman selkeästi ja yhdenmukaisesti.

Valkeakoskella 14.1.2019

Raimo Alarova
puheenjohtaja, Suomen Ammattikoulutuksen johtajat SAJO ry

kuntayhtymäjohtaja/rehtori
Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä VAAO
raimo.alarova@vaao.fi
0400 800972